

panorama

inforegio

37

Proljeće 2011.

Strategija EU za dunavsku regiju

Ujedinjeni odgovor na zajedničke izazove

UVODNIK

3

PREGLED

Strategija EU za uspješnu dunavsku regiju

4-7

INTERVJU

János Martonyi, Johannes Hahn, Hans-Peter Hasenbichler, Philip Weller

8-11

IZ EUROPE

Projekti za ostvarenje Strategije

12-17

KAKO STRATEGIJA FUNKCIONIRA

18-19

ZAJEDNIČKI INTERESI

Suradnja za dunavsku regiju

20-21

REGIONALNE TEME

Što dunavska regija može naučiti od baltičke regije

22-23

NAŠI PROJEKTI

Intervjui s voditeljima dvaju multinacionalnih projekata

24-25

MREŽNO POVEZIVANJE

RegioNetwork 2020 – rastuća internetska zajednica

26

TERITORIJALNO PODRUČJE STRATEGIJE EU ZA DUNAVSKU REGIJU

27-28

POGLED NA REGIJU – ČINJENICE I BROJČANI POKAZATELJI

29

NEKA SE VAŠ GLAS ČUJE I KALENDAR DOGAĐAJA

30

Fotografije (stranice):

Naslovnica: © EC

Stranice: 3, 5, 6, 9, 10, 13, 20, 21, 22, 23 © EC

str. 4-5-6-7: © iStockphoto

str. 8 : © Mađarsko Ministarstvo vanjskih poslova

str. 12 : © 4Biomass

str. 12-13-14-15-16-17: © Rumunjsko Ministarstvo regionalnog razvoja i stanogradnje

str. 14-15: © ICDPR

str. 16 : © SEEERA.NET

str. 11, 17 : © via donau

str. 22-23: © Carmen Polo Sanz

str. 23 : © Margarita Grantcharska

str.24 : © Caithness General Hospital

str.25 : © Longlife

Ovaj časopis izdaje se na bugarskom, češkom, njemačkom, engleskom, francuskom, mađarskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom, bosanskom, hrvatskom, moldavskom, srpskom i ukrajinskom jeziku na recikliranom papiru.

Mišljenja iznesena u ovoj publikaciji su mišljenja autora i ne odražavaju nužno gledišta Europske komisije.

Kao ujedineni odgovor na izazove s kojima se suočava petina EU i više od 100 milijuna stanovnika, Strategija EU za dunavsku regiju (*EU Strategy for the Danube Region, EUSDR*) slijedi Strategiju EU za Baltičko more (*EU Strategy for the Baltic Sea Region, EUSBSR*) i gradi se na njenoj dobroj primjeni u praksi.

Nema novih sredstava EU, nema novog zakonodavstva EU i nema novih struktura EU - umjesto toga naglasak je na sinergijama među tijelima na svim razinama s ciljem maksimiziranja učinkovitosti akcija i financiranja.

Dunavskoj regiji potrebni su rezultati. U četiri stupa suradnje utvrđeni su glavni ciljevi koji se provode u djelo kroz više od 200 projekata, njihovih voditelja i rokova.

Nedavni pristupi EU stvorili su nove prilike u regiji.

Na primjer inovacije i najsuvremenija područja istraživanja spadaju u jače strane regije - Strategija olakšava razmjenu znanja i mrežno povezivanje kako bi potakla rast. Za otvaranje regije prema unutra i prema vanjskom svijetu potrebna je suvremena infrastruktura i komunikacije.

Promatrano ekološki, Dunav je dom nekima od najrjeđih europskih vrsta i posjeduje veliku biološku raznolikost, no sliv je osjetljiv na zagađenja, primjerice uslijed zastarjele tehnologije za proizvodnju energije i ispuštanja otpadnih voda. Poplave i nestašica vode također prijete osjetljivim ekosustavima i tamošnjim stanovnicima.

Strategija osigurava okvir za održivu zajedničku akciju savladavanja tih i drugih izazova. No njezin uspjeh ovisi o ljudima u regiji koji će pokrenuti u njoj utvrđene akcije i sagraditi uspješnu i sigurnu budućnost za sebe i za svoju djecu.

U ovom izdanju Panorame vidjet ćemo izbliza koje vrste projekata Strategija omogućuje i pitati stručnjake kako će regija izgledati 2020. te što oni misle kako će se Strategija uklopiti u tu viziju. Panorama vam nudi pregled koji iznosi ključne uloge različitih tijela i kako se ona međusobno podržavaju na putu prema uspjehu.

Dirk Ahner

Glavni ravnatelj, Europska komisija
Opća uprava za regionalnu politiku

STRATEGIJA EU ZA USPJEŠNU DUNAVSKU REGIJU

Dunav, druga po dužini europska rijeka (oko 2 850 km), povezuje Crnu šumu s Crnim morem i protječe kroz deset država te još četiri u svom slivu. Hidroelektrane, paneuropski transportni koridor i dom nekima od najrjeđih europskih vrsta – pritisci kojima je rijeka izložena često su međusobno suprotni, a političke promjene u regiji utjecale su na način savladavanja tih izazova.

Slijedom Strategije EU za Baltičko more, makroregionalnog pristupa "prvog svoje vrste", Strategija EU za dunavsku regiju upregnut će razna nastojanja dionika u regiji, dajući im sredstva za stvaranje sigurne, uspješne i lijepe regije za svih svojih 115 milijuna stanovnika.

ZAŠTO JE STRATEGIJA POTREBNA

Dunavska regija pokriva petinu područja EU i njena dobrobit nerazdvojivo je vezana uz Uniju u cjelini. Mnogi problemi regije nemaju granice - poplave, transportna i energetska povezanost, zaštita okoliša i sigurnosni izazovi zahtijevaju jedinstven pristup.

Potrebno je riješiti pitanja neujednačenog društveno-gospodarskog razvoja i nedostatnih ulaganja u infrastrukturu, nasljeđa iz vremena prije 1990. godine. Zbog geografskih i političkih karakteristika regije migracija, klimatske promjene i sigurnost imaju posebno jak utjecaj na to područje. Ekološki problemi osobito su neodložni zbog potrebe da se zaštiti biološka raznolikost i kulturno nasljeđe.

TKO JE ODLUČIO KOJE AKTIVNOSTI TREBA PODUZETI?

Države članice iz regije zatražile su od Komisije da izradi okvir kojim bi se osigurala učinkovita rješenja za ključne izazove.

Opsežne konzultacije u organizaciji Opće uprave za regionalnu politiku Europske komisije rezultirale su nizom ideja i prijedloga. To je bilo popraćeno javnim konzultacijama putem interneta, kako bi se osigurao transparentan pristup koji se bavi prioritetima i prihvaća rješenja predložena od stanovnika regije za njezine stanovnike.

Četiri prioriteta proizašla u tom postupku nazivamo "stupovima"; to su: povezivanje dunavske regije, očuvanje okoliša u dunavskoj regiji, razvoj napretka u dunavskoj regiji te jačanje institucionalnih kapaciteta i sigurnosti u dunavskoj regiji.

Kao jedinstveno strukturirani nacrt, Strategija predstavlja novi oblik suradnje za partnere u području i zadržava fokus na koordinaciji postojećih financijskih instrumenata i pravnih okvira ne stvarajući nove, kao ni nove institucije niti novu birokraciju.

Kako to funkcionira

Svaki stup ima nekoliko prioritarnih područja koja sadrže detaljne aktivnosti i projekte kako bi se s riječi prešlo na stvarne rezultate. Koordinatori prioritarnih područja, stručnjaci iz odgovarajućih ministarstava i agencija, provest će aktivnosti i biti glavni kanal za izvješćivanje i ocjenu.

Pri utvrđivanju aktivnosti i projekata u obzir se uzimaju četiri čimbenika:

- moraju se baviti utvrđenim prioritetima i imati jasnu podršku;
- moraju imati utjecaj na makroregiju (ili njezin značajni dio);
- moraju biti realni;
- moraju biti koherentni i jedni druge podržavati.

Strategija se temelji na integriranom pristupu, a aktivnosti moraju biti uravnotežene kako bi se postigla održiva rješenja.

Povezivanje dunavske regije – transport, energija, kultura i turizam

Ovaj stup naglasak stavlja na tri prioritarna područja:

- jačanje mobilnosti i multimodalnosti prometa (pokrivene su cestovne, željezničke i zračne veze te kopneni vodeni putovi);
- poticanje razvoja održivih izvora energije (pokriva energetska infrastrukturu, tržišta i čiste energije);
- jačanje kulturne suradnje, turizma i kontakata među ljudima.

Ti ciljevi mogu se postignuti poboljšanom koordinacijom u infrastrukturi i radu transportnih i energetske sustava, razmjenom pozitivnih iskustava na području čiste energije i poticanjem kulture i turizma u dunavskom slivu.

Ne počinjemo od nule

Suradnja u regiji već je počela jačati, osobito zahvaljujući kohezijskoj politici EU i transnacionalnom programu Jugoistočna Europa. Oko **100 milijardi €** sredstava iz strukturnih fondova na raspolaganju je za razdoblje 2007. - 2013.

Na raspolaganju su i drugi izvori financiranja, poput međunarodnih financijskih institucija kao što je Europska investicijska banka (European Investment Bank, EIB) i putem nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela.

TRANSPORT

Povezani kanalom Majna - Dunav, Rajna i Dunav povezuju 11 zemalja od sjevera do Crnog mora, tvoreći okosnicu regije. No puni potencijal unutarnje plovidbe ne koristi se cijelom duljinom tog važnog puta – volumeni tereta koji se prevoze Dunavom čine tek između 10 i 20% volumena tereta koji se prevozi Rajnom. Multimodalnost također treba poboljšati. Državne granice u regiji bitno su se promijenile u novijoj prošlosti. Rezultat toga su nedostatna ulaganja u prekogranične veze za sve vrste prometa, no osobito željeznički i cestovni.

Projekti predloženi u ovom prioritetnom području uključuju: uklanjanje brodskih olupina i drugih ostataka iz riječnog korita, brže međugradske željezničke veze, multimodalna ulaganja za poticanje rješenja zelene mobilnosti.

ENERGIJA

Cijene energije u regiji visoke su jer se glavina energije uvozi, transport je skup, a tržišta su rascjepkana. Plinska kriza u siječnju 2009. pokazala je da opskrba energentima nije sigurna, a aktualne metode proizvodnje predstavljaju važne izvore zagađenja. Međutim, regija se može pohvaliti znanjem na području učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, što se može korisno poticati i razmijeniti.

Aktivnosti uključuju razvoj i provedbu projekata povezivanja plinovodom Sjever - Jug i razvoj skladišnih kapaciteta. Obnovljivi izvori energije dobit će podršku posredstvom projekta 4Biomass i izradom Akcijskog plana za obnovljive energije u dunavskoj regiji.

Zračna luka Győr-Per u Mađarskoj, uglavnom ju koriste poslovni putnici za čarter-letove

STRATEGIJA EU ZA USPJEŠNU DUNAVSKU REGIJU

KULTURA

Dunavski sliv obilježen je nizom turističkih znamenitosti i spomenika kulturne baštine. Mjerama je potrebno osigurati dugoročnu konkurentnost i održivost turističkog sektora i novog razvoja i ulaganja te ispitati mogućnosti suradnje u korist regije. Provođen će se naglašeniji i održiv marketing jedinstvene prirodne i kulturne baštine ove regije.

Očuvanje okoliša u dunavskoj regiji

Ovaj stup naglasak stavlja na tri prioriteta područja:

- na ponovnu uspostavu i očuvanje kvalitete voda;
- na upravljanje rizicima za okoliš;
- na očuvanje bioraznolikosti, krajolika i kvalitete zraka i tla.

Te ciljeve potrebno je integrirati u druge politike. Na primjer prometna infrastruktura pozitivno djeluje na rast, ali ako nije dobro planirana, može imati negativan utjecaj na biološku raznolikost i kvalitetu zraka i vode.

UPRAVLJANJE VODOM

Ovo je glavno pitanje za regiju, a pokriva količinu i kvalitetu vode. Izazovi uključuju: smanjenje zagađenja organskim, hranjivim i opasnim tvarima te uklanjanje ili prilagođavanje prekida plovni putova.

EKOLOŠKI RIZICI

U dunavskom bazenu postoji velik broj prirodnih i industrijskih rizičnih lokacija. To, povezano s izazovima koje donose klimatske promjene, znači da analiza potencijalnih rizika te mehanizmi pripravnosti i brzog odgovora imaju ključno značenje za Strategiju. Izvanredno stanje izazvano crvenim muljem 2010. godine dodatno je naglasilo presudnu potrebu brze i učinkovite suradnje.

EKOSUSTAV

Dunavska regija međusobno je povezani i međuovisni ekosustav koji nas opskrbljuje dragocjenim ekološkim robama i uslugama (hrana, vlakna i pitka voda, regulacija količine vode na teritoriju i zaštita tla).

Regija sadrži veliki dio područja divljine u Europi i osigurava ekološku povezanost potrebnu za cjelokupno europsko ekološko zdravlje. No brzi industrijski razvoj, sječa šuma i zagađenje vrše pritisak na regiju.

Predložene aktivnosti uključuju: uspostavu zaštitnih vegetacijskih pojasa uz rijeku kako bi se očuvale hranjive tvari, primjenu najsuvremenije tehnologije za obradu odlagališta opasnog otpada, maksimalno iskorištavanje podataka proizašlih iz projekta DANUBE FLOODRISK, podršku ponovnoj uspostavi močvara kako bi se povećala zaštita od poplava i uspostavljanje mreže zaštićenih područja - DANUBEPARKS.

Pročišćavanje vode u Rumunjskoj

Poticanje napretka

Dunavsku regiju obilježava neujednačen društveno-gospodarski razvoj, ali i postojeće jake veze između država. Prateći strategiju „Europa 2020.“, stup za razvoj napretka definira više od 50 konkretnih aktivnosti i projekata namijenjenih uklanjanju tih propusta:

- razvoj društva znanja kroz istraživačku djelatnost, obrazovanje i informacijske tehnologije;
- jačanje konkurentnosti poduzeća, uključujući klastere i razvoj mreže;
- ulaganje u ljude i vještine.

DO KONKURENTNOSTI UZ POMOĆ ISTRAŽIVANJA, OBRAZOVANJA I TEHNOLOGIJE

Regija se može pohvaliti vodećim pozicijama na području tehnologije, no ima i zaostalih područja te je razmjena znanja od presudne važnosti. Konkurentnost ovisi o sposobnosti sveučilišta, istraživačkih instituta i poduzeća da stvore nove ideje, znanja i tehnologije i pretvore ih u utržive proizvode.

Ciljana podrška istraživačkoj infrastrukturi, stvaranju jačih mreža između sveučilišta, poduzeća i tvorca politike i bolje iskorištavanje informacijskih i komunikacijskih tehnologija nužni su za rast regije.

KVALIFICIRANA RADNA SNAGA KOJU SE MOŽE ZAPOSŁJAVATI

Kako bi regija mogla napredovati i postići održivi rast, potrebna su ulaganja u ljude, a prioritet se stavlja na znanje i zapošljivost. Nadogradnja na postojeće jake strane regije mora uključivati i promicanje boljeg pristupa daljnjem obrazovanju i obuci s ciljem osuvremenjivanja te društvene podrške.

Aktivnosti za poticanje napretka uključuju potrebu za: povezivanjem i koordiniranjem sredstava namijenjenih istraživanju kako bi se stimulirao istraživački rad i razvoj u dunavskoj regiji; uspostavom zajedničkih istraživačkih centara za napredne studije; razvojem zajedničkih programa stručnog obrazovanja i usavršavanja; jačanjem korištenja usluga uprave (e-Government) i zdravstva (e-Health) putem interneta, namijenjenih građanima širom regije; borbom protiv siromaštva i društvenog isključenja marginaliziranih zajednica poput Roma.

Jačanje institucionalnih kapaciteta regije

Ciljevi stupa za jačanje institucionalnih kapaciteta regije jesu:

- jačanje institucionalnih kapaciteta i suradnje;
- zajedničko razmatranje sigurnosnih pitanja i suzbijanje organiziranog i teškog kriminala.

JAČANJE INSTITUCIONALNIH KAPACITETA I SIGURNOSTI

Zemlje u regiji imaju različitu povijest. Vladavina prava, transparentnost, demokracija, tržišna ekonomija i opća politička stabilnost pojavili su se u različitim sustavima i tradicijama. Strategija ističe važnost suradnje na svim razinama.

Za jačanje ovog stupa predložen je niz aktivnosti uključujući: izobrazbu i razmjenu pozitivnih iskustava u praksi na području upravljanja javnim financijama, uspostavu Foruma civilnog društva dunavske regije, razvoj zajedničkih smjernica za prostorno planiranje.

SAZNAJTE VIŠE

ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm

JÁNOS MARTONYI

Mađarski ministar vanjskih poslova

Mađarska trenutno predsjeda Vijećem Europske unije i usredotočena je na istraživanje, razvoj i inovaciju – glavna područja Dunavske strategije. Kao ministar vanjskih poslova, dr. Martonyi posebno je zainteresiran za Strategiju.

Što mislite, kako će regija izgledati 2020. godine?

Strategija EU za dunavsku regiju pomaže pronalaženju koordiniranoga dugoročnog rješenja za izazove koji nisu savladivi isključivo na nacionalnoj razini. Mađarski pristup Strategiji slijedi dvije linije koje odražavaju našu viziju regije 2020. godine. S jedne strane želimo stvoriti dunavsku regiju prikladnu za život. Naša druga glavna ideja je da do tog vremena ova regija bude istinski razvijena i napredna.

Strategija je izvrstan alat za jačanje dobrosusjedskih odnosa u srednjoj Europi. Ovo je povijesna prilika. Suradnja na zajedničkim aktivnostima znači da možemo uspostaviti bliske odnose na mnogim područjima. Vjerujem da suradnja na Dunavskoj strategiji može doprinijeti velikom poboljšanju odnosa između naših država.

Kako će Strategija doprinijeti toj viziji?

Ne smijemo zaboraviti da je većina zemalja sudionica osobito teško pogođena gospodarskom i financijskom krizom. Stoga Strategija ima ključnu ulogu u poticanju programa koji će pomoći oživljavanju gospodarstva – prioritetni zadatak, na primjer, svakako je poboljšanje načina korištenja postojećih sredstava.

Do aktivnosti i projekata za oživljavanje zajednički su došle države sudionice i Komisija, uz veliki doprinos profesionalnih organizacija, akademika i civilnog društva te mnogih drugih. Strategija je dobro pripremljen mehanizam za suradnju svih dionika.

Siguran sam da će se zajednički razvijeni projekti pretvoriti u praktične načine za ostvarenje ove vizije.

Što smatrate dodanom vrijednošću Strategije za svoju regiju središnje Europe?

U Strategiji sudjeluju zemlje nečlanice EU. Ako suradnjom uspijemo provesti zajedničke projekte, to može biti izvrsna prilika za njihovo uključivanje u zajedničku politiku Unije. Siguran sam da ćemo u sljedećih deset godina vidjeti dunavsku regiju daleko više integriranu i snažno potpomognutu ovom Strategijom.

Stabilna i integrirana regija, stvaranje jačih veza sa zapadnim Balkanom i zemljama koje pokriva Europska politika susjedskih odnosa (ENP) donosi prednosti i za središnju Europu i za cijelu Uniju.

Vjerujem da suradnja na Dunavskoj strategiji može doprinijeti velikom poboljšanju odnosa između naših država.

JOHANNES HAHN

Europski povjerenik za regionalnu politiku

Europski povjerenik Johannes Hahn iznio je svoju viziju budućnosti Dunavske strategije.

Što mislite, kako bi regija trebala izgledati 2020. godine?

Dunavska regija bi 2020. godine trebala postati regija s poboljšanom kvalitetom života svojih građana, s više gospodarskih mogućnosti, više inovativnih mladih poduzeća koja stvaraju radna mjesta, boljim okolišem te naprednom kulturnom klimom. Želim svima pošten posao i dobar život u njihovoj regiji.

Kako će Strategija doprinijeti toj viziji?

Strategija je instrument za konkretno ostvarivanje ove vizije. Za to postoje tri glavna elementa: snažna politička podrška, popis konkretnih aktivnosti i kooperativna metoda rada.

Snažna politička podrška razvija se mjesecima, budući da priprema Strategije uključuje usku suradnju zemalja i partnera dunavske regije. Tu će podršku Vijeće za opće poslove (GAC) potvrditi u travnju, a Europsko vijeće (EC) dat će svoj konačni blagoslov u lipnju ove godine. To znači da će vlade sve aktivnosti predložene Akcijskim planom podržati na najvišoj političkoj razini.

Kako bi Strategija pokazala konkretne rezultate u glavnim pitanjima dunavske regije, slijedom prijedloga zemalja, regionalnih i lokalnih vlasti, dionika i službi Europske komisije (EC), izrađen je Akcijski plan. Plan sadrži oko 200 prioritetnih aktivnosti koje se bave glavnim izazovima i prilikama za regiju.

Dodatni i vjerojatno najvažniji dio je da Strategija predlaže metodu rada koja se temelji na suradnji. Zemlje se trebaju redovito sastajati na operativnoj razini kako bi dogovorile najbolje načine provedbe tih aktivnosti. To zahtijeva utvrđivanje različitih zadataka koje je potrebno obaviti, pronalaženje novčanih sredstava i odvijanje samog posla.

Kakvu razliku čini sudjelovanje Komisije?

Ova je Strategija pripremljena na inicijativu zemalja dunavskog sliva i sada je na njima da rade na njezinoj provedbi. Uloga je Komisije pomoći u ostvarenju zajednički dogovorenih ciljeva. Dakle, novina je ove Strategije to što će Europska komisija biti „facilitator“, odnosno pružiti potporu u provedbi Akcijskog plana. To nije samo papirnati dokument.

Sudjelovanje Komisije važno je iz više razloga, no najviše stoga što ona može pomoći svim zemljama sudionicama u postizanju njihovih ciljeva. Komisija može zemljama pomoći u njihovom zajedničkom radu. Ona je ujedno i pouzdan partner, vjerodostojna je zahvaljujući svojoj stručnosti, transparentna u svom radu i u prilici je poboljšati životnu situaciju petine stanovništva EU. Isto tako Komisija može osigurati provedbu postojećih propisa (npr. direktive o zaštiti okoliša) i zahtijevati preusmjeravanje sredstava EU. Naposljetku, Komisija može osigurati cjelokupno planiranje, nadzor, procjenu i smjernice.

Europska komisija, a osobito Opća uprava za regionalnu politiku (DG REGIO), odlučna je pomoći zemljama sudionicama da najbolje iskoriste Strategiju. Velika je to prilika za sve stanovnike i institucije dunavske regije da međusobno iskoriste svoje jače strane.

Postoje tri glavna elementa: snažna politička podrška, popis konkretnih aktivnosti i kooperativna metoda rada.

HANS-PETER HASENBICHLER

Hans-Peter Hasenbichler je generalni direktor tvrtke via donau, austrijskog poduzeća za upravljanje i razvoj plovnih putova.

Osim što je odgovorno za integrirano upravljanje plovnim putovima na austrijskom dijelu Dunava (plovidba, ekologija, zaštita od poplava), poduzeće via donau ujedno organizira udružene pridružene aktivnosti inovacija i razvoja.

Što mislite, kako će regija izgledati 2020. godine?

Do 2020. rijeka Dunav postat će ekološka i ekonomska okosnica cijele dunavske regije. Nadalje, bit će učinjen važan korak naprijed u političkoj integraciji zemalja zapadnog Balkana u EU, donoseći stabilnost i gospodarski napredak čitavoj regiji.

Što se tiče prometnog sustava, naša je vizija usklađena sa strategijom EU pod nazivom Europe 2020, čiji je cilj do 2020. godine smanjiti emisiju stakleničkog plina za najmanje 20% u odnosu na razine iz 1990. i povećati energetska učinkovitost za 20%. Znatno udio teretnog prometa preselit će se s prometnice na Dunav, uključivanjem u potencijal transporta unutarnjim plovnim putovima, tj. nisku potrošnju energije, veće kapacitete, niske emisije CO₂ i niske transportne troškove.

Kako će Strategija doprinijeti toj viziji?

U funkciji platforme Dunavska strategija osigurat će mogućnost istinski integriranog upravljanja plovnim putovima međusobnim kombiniranjem različitih vrsta uporabe plovnih putova, npr. prijevoza tereta, proizvodnje energije, zaštite od poplava, rekreacije, turizma i opskrbe pitkom vodom.

Usko surađujući s Međunarodnom komisijom za zaštitu rijeke Dunava (International Commission for the Protection of the Danube River, ICPDR), via donau potiče širenje integriranog

pristupa planiranju projekata plovnih putova, stvarajući uvjete potrebne za razvoj održive unutarnje plovidbe i netaknuti riječni okoliš. Zajedno s Rumunjskom Austrija će koordinirati prioritarno područje Strategije "Jačanje mobilnosti i multimodalnosti/ unutarnji plovni putovi" unutar stupa "Povezivanje dunavske regije". U toj ulozi prepoznajemo važnu priliku za razvoj plovidbe Dunavom na ekološki prihvatljiv način.

Kako se može postići cilj Strategije za povećanje riječnog prijevoza tereta za 20% do 2020. u odnosu na 2010. godinu?

S jedne strane, svakodnevno održavanje plovnih putova potrebno je optimizirati uzimajući u obzir ograničene proračune za infrastrukturne projekte. S druge strane, uklanjanjem postojećih uskih grla potrebno je osigurati odgovarajuću razinu plovnosti Dunavom.

U tu svrhu nužno je ojačati prekograničnu suradnju na području gospodarenja plovnim putovima (ovaj proces već je započeo u sklopu projekta NEWADA koji financira EU). Osim pitanja plovnih putova i lučke infrastrukture, potrebno je poduzeti mjere u područjima kao što su transportna politika, modernizacija flote, telematika (Riječni informacijski servis, River Information Service, RIS), inovacija, logistika ili obrazovanje i stručno usavršavanje.

SAZNAJTE VIŠE:

www.via-donau.org/index.php

Do 2020. rijeka Dunav postat će ekološka i ekonomska okosnica cijele dunavske regije.

PHILIP WELLER

Philip Weller obavlja dužnost izvršnog tajnika Međunarodne komisije za zaštitu rijeke Dunava (International Commission for the Protection of the Danube River, ICPDR) u Beču, Austrija.

Philip Weller upravlja ICPDR-om, forumom 14 glavnih zemalja dunavskog sliva i Europske komisije, namijenjenim provedbi preuzetih obaveza za postizanje poboljšanja kvalitete vode i gospodarenje dunavskim slivom.

Što mislite, kako će regija izgledati 2020. godine?

Dunavska regija je regija velike raznolikosti – geografski, ekološki, kulturno i iz perspektive gospodarskog razvoja. Voda je to što povezuje ovu regiju pa mene osobito zanima kako će vode Dunava i njegovih pritoka izgledati 2020. godine.

U proteklih dvadeset godina došlo je do znatnog poboljšanja kvalitete vode Dunava, a do 2020., u što sam siguran zahvaljujući naporima koje zemlje ulažu u provedbu Plana gospodarenja dunavskim slivom (Danube River Basin Management Plan), bit će još čišća i zdravija nego danas. Odgovarajuća obrada otpadnih voda u svim zajednicama, deterdženti za pranje rublja i posuđa bez fosfata, poljoprivredna proizvodnja koja štiti vodene resurse i riblje staze kod hidroelektrana i drugih brana – sve će to igrati ulogu.

Kako će Strategija doprinijeti toj viziji?

Dunavska strategija već je doprinijela privlačenju političke pozornosti na nužnost razvoja dunavskog sliva na temeljima zaštite i ponovne uspostave ravnoteže okoliša. Samo održavanjem i obnovom dobrih ekoloških uvjeta u regiji i u vodama Dunava može se ostvariti učinkovit i održiv razvoj, a to načelo utjelovljeno je u Strategiji. Akcijski plan pridružen Strategiji uključuje niz ključnih projekata koji će pomoći u postizanju tog cilja.

Ekološka promišljanja moraju se ugraditi u odluke drugih sektora jer okoliš nije nešto čime bi se trebalo odvojeno baviti.

Koju će ulogu ICPDR imati u provedbi Strategije?

Međunarodna komisija za zaštitu rijeke Dunava (ICPDR) je institucija utemeljena na osnovi Konvencije o zaštiti rijeke Dunava (Danube River Protection Convention). Predstavlja forum namijenjen suradnji zemalja na pitanjima gospodarenja vodama. U proteklih 12 godina one su to i činile.

ICPDR ulaže velike napore da Dunavska strategija doprinese jačanju razvoja regije tako da dobri ekološki uvjeti čine osnovu za učinkovit i trajan društveni razvoj. ICPDR će posebno osigurati uspostavu potrebnog dijaloga među dionicima poljoprivrede, prometa i energije kako bi se razvoj u tim sektorima proveo na način koji štiti i održava dobru ekološku osnovu.

SAZNAJTE VIŠE:

www.icpdr.org/

Ekološka promišljanja moraju se ugraditi u odluke drugih sektora.

NOVI POTENCIJAL U PROIZVODNJI TOPLINE I ELEKTRIČNE ENERGIJE

Austrijska agencija za energetiku (Austrian Energy Agency), kao partner projekta 4Biomass za središnju Europu drugim partnerima u projektu, donosi iskušano i ispitano stručno znanje na području bioenergije. Dunavska strategija povezuje i mnoge druge potencijalne partnere u regiji, uključujući zemlje izvan EU koje imaju tradiciju opskrbe grijanjem korištenjem velikih postrojenja (toplane).

Vodeći na području obnovljive energije

Na relativno novom području biomase Austrija se već može pohvaliti dugim iskustvom. Lokalne zajednice željele su veću kontrolu nad svojom proizvodnjom energije i danas su okružna postrojenja na biomasu, uglavnom za opskrbu grijanjem, široko rasprostranjena. Dok druge zemlje tek razvijaju tehnologiju na ovom području, austrijska poduzeća za obradu biomase već mogu pretvoriti svoj "know-how" u "show how".

Širenje kruga suradnje

Austrijska agencija za energetiku jedan je od devet partnera (AT, CZ, DE, HU, IT, PL, SI i SK) u projektu 4Biomass izrađenog krajem prosinca 2008. Provodi se putem programa Central Europe koji financira Europski fond za regionalni razvoj (ERDF). U uspostavi pozitivnog imidža suradnje od samog početka Agencija posredstvom Strategije vidi mnoge mogućnosti za pronalaženje novih partnera. EU podržava i omogućuje tehničke posjete Austriji, razmjenu tehnološkog znanja i iskustva te inicijative za izobrazbu partnera u dunavskoj regiji.

Nove mogućnosti za proizvodnju električne energije

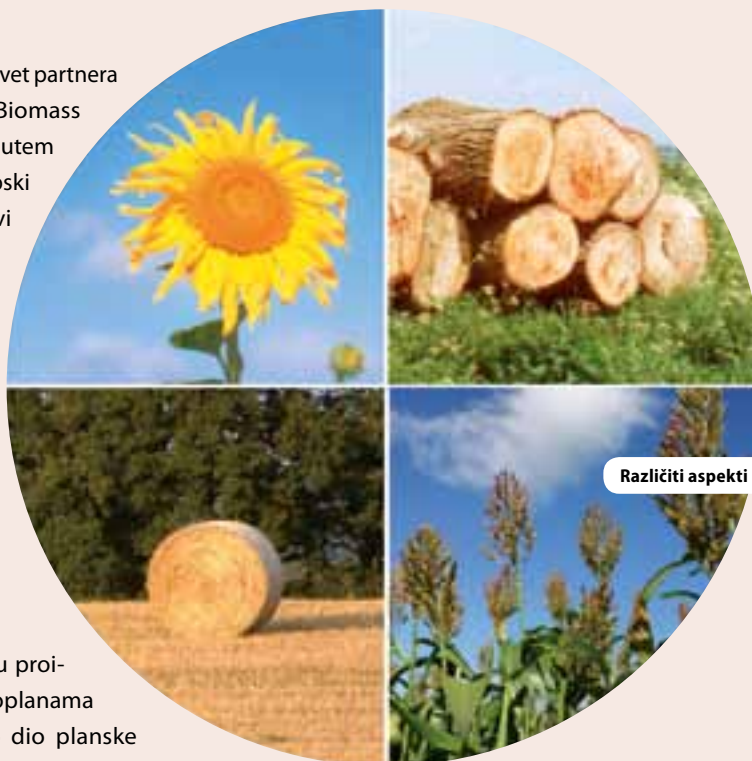
Države dunavske regije imaju dugu tradiciju proizvodnje toplinske energije u regionalnim toplanama i često su koristile velika postrojenja kao dio planske ekonomije. To sada otvara interesantne mogućnosti suradnje s obzirom da velika postrojenja imaju veći potencijal za proizvodnju električne energije iz biomase.

Izgledi novih tržišta

U tom radu potrebno je istaknuti Transnacionalnu radionicu o trgovini biomasom u središnjoj Europi (*Transnational Workshop on the Trade of Biomass in Central Europe*) održanu u listopadu 2010., koja je okupila govornike od Kanade pa sve do Ukrajine. Partneri projekta 4Biomass mogli su iz prve ruke saznati sve o trgovačkim i tržišnim izgledima biomase te o ekološkom utjecaju njenog transporta i razvoja novih proizvoda. Trgovina biomasom porast će u bliskoj budućnosti i na području Europe i u svijetu. Kriterij održivosti koji se trenutno razvija, imat će presudnu ulogu, a radionice poput ove omogućuju onima koji već njome trguju da zadrže svoj vodeći položaj.

SAZNAJTE VIŠE

www.4biomass.eu

Različiti aspekti biomase

NOVA RAZINA USPJEŠNOSTI RIJEČNIH KRSTARENJA DUNAVOM

Dunav koji se od Rumunjske do Njemačke proteže na više od 2 800 km, uvijek je bio turistička atrakcija. Danas ga mnoge nove okolnosti na području europskoga riječnog krstarenja stavljaju u prvi plan. Strategija EU za dunavsku regiju (EUSDR) okupit će turističke organizacije kako bi se najbolje iskoristile mogućnosti putovanja i otkrića koja obuhvaćaju različite kulture, glavne gradove, religije i jezike.

Već 40 godina Dunavska turistička komisija (*Danube Tourist Commission, DTC*) podržava i promiče turističke mogućnosti Dunava i područja koja ga okružuju. Profesor Gerhard Skoff, predsjednik DTC-a, ukazuje na mnoga područja njihova rada kojim je izgrađena komercijalna vrijednost toga turističkog sektora. "Sezona krstarenja sada traje cijele godine, a ne samo tradicionalno od travnja do listopada. Brodovi manje vremena provode na doku i komercijalno su mnogo privlačniji za ulaganja."

Nadogradnja postignutih uspjeha

Svake godine dodajemo nove linije i odredišta, a praznične ponude uključuju niz dodatnih aktivnosti. Predviđa se da će se s rastom popularnosti krstarenja broj vezova 2011. godine samo u Passau u Njemačkoj povećati s oko 700 koliko ih je bilo 2010. na 2 000.

Politički problemi i problemi infrastrukture riješeni su kao rezultat promjena u regiji 1990-ih godina. Neutralne organizacije poput DTC-a dragocjene su jer okupljaju različite dionike industrije turizma kako bi mogli otvoreno raspraviti o problemima i lobirati kod vlada za promjene politike.

Dodana vrijednost Strategije

Strategija EU za dunavsku regiju potvrđuje i podržava kontinuirani rad na izgradnji industrije turizma posredstvom riječnih krstarenja. DTC ima iskustvo iz prve ruke o praktičnim problemima s kojima se suočio, poput administrativnih postupaka propisanih za posade brodova. Omogućavanjem dijaloga između mnogih nadležnih tijela i zainteresiranih poduzeća za krstarenja DTC može utrti put bržem i lakšem poslovanju koje će jednako ohrabriti poduzeća i turiste.

Ovo ima vrlo opipljivu korist za turizam – DTC daje posjetiteljima osjećaj dobrodošlice i sigurnosti u regiji. Strategija ima presudnu ulogu u jačanju svijesti o turizmu uz rijeku, a ujedno je dobrodošlo pojačanje kontinuiranih kontakata koje održava Dunavska turistička komisija.

SAZNAJTE VIŠE

www.danube-river.org

Stephansplatz u Beču

VODENA SNAGA KOJA OBJEDINJUJE

Međunarodnoj komisiji za zaštitu rijeke Dunava (*International Commission for the Protection of the Danube River, ICPDR*) dobro je poznata važnost objedinjavanja zemalja u pitanjima vode. Mnoge aktivnosti utječu na kvalitetu vode, uključujući proizvodnju električne energije u hidroelektranama, poljoprivredu i riječnu plovidbu. ICPDR učvršćuje veze sa svima njima kako bi se pobrinuo za održavanje i poboljšavanje vodenih ekosustava. Strategija EU za dunavsku regiju (EUSDR) danas unapređuje profil njihova rada, osigurava praktičnu podršku i oštrije se usmjerava na svoje ekološke prioritete.

Snažno zakonodavstvo EU

ICPDR je odgovoran za organizaciju i provedbu Okvirne direktive o vodama (ODV) u dunavskom slivu. Upravlja aktivnostima 14 zemalja partnera koje čine države članice EU i susjedne države u različitim gospodarskim okolnostima i političkim situacijama. Znak njegova uspjeha politička je opredijeljenost koju je svaka država partner pokazala za Konvenciju o zaštiti rijeke Dunava (DRPC) i Plan upravljanja koji su svi partneri dogovorili na kraju 2009. godine.

Slobodan prolaz za ribe

Mnoga pitanja prelaze državne granice, a migracija riba jedno je od njih. Jesetri prijeti izumiranje i potrebna je hitna akcija koja će osigurati prikladna staništa duž stotine kilometara rijeke kojom ona putuje tijekom svoga životnog ciklusa. Promjene morfološke strukture rijeke, poput izgradnje brane, mogu potpuno poremetiti migracijske navike riba. Dunavska strategija treba otvoriti put ispitivanjima mogućnosti ponovne uspostave migracije riba, na primjer uzvodno i nizvodno od područja brane Željezna vrata, te ukloniti stotine drugih prepreka koje postoje u slivu.

Bez dodatne birokracije

Raimund Mair, tehnički stručnjak za upravljanje riječnim slivom pri ICPDR-u, ukazuje na povijest snažne međunarodne i međuindustrijske suradnje u tom području. "Nema potrebe za novim institucijama, ali Strategija podiže profil pitanja kvalitete vode zblizavanjem postojećih organizacija." Proizvodnja električne energije u hidroelektranama često se smatra ekološki prihvatljivom, no i ona utječe na okoliš, osobito na vodena staništa. Rasprave koje vode radnim sporazumima o najboljim načinima postupanja čine središte ICPDR-ova rada.

Bez novih sredstava

Strategija se oštrije fokusira na raspoređivanje postojećih sredstava. Zahvaljujući svojim kontaktima s različitim industrijama, ICPDR promiče "zajedničko razmišljanje" (*joined-up thinking*) između politike okoliša i njenih ciljeva te gospodarskog razvoja.

SAZNAJTE VIŠE

www.icpdr.org

Mala riba, veliki prioritet

EKOLOŠKO UPRAVLJANJE ZAŠTITOM OD POPLAVA NA TISI

U sklopu politike zaštite od poplava Mađarska razvija novi pristup. Prije dvije godine počelo se s gospodarenjem poplavnim vodama na kontroliraniji način, osjetljiviji na potrebe okoliša. Prirodni poplavni sustavi dopuštaju da se sezonski visoki vodostaj distribuira u okolno područje pogodujući tako sustavima navodnjavanja, ekološkoj poljoprivredi i stanovnicima močvarnih područja.

Povijest upravljanja zaštitom od poplava

U prošlih stotinu i pedeset godina upravljanje zaštitom od poplava općenito se usredotočilo na borbu protiv prirode, naročito gradnjom sve viših nasipa kako bi se obuzdali vodostaji i smanjilo poplavljanje. Iako je Tisa jedna od najmanje reguliranih rijeka dunavskog sliva, politike upravljanja rijekom naginjale su umjetnim rješenjima poput akumulacije s mnogim negativnim posljedicama za okoliš, poput siltiranja riječnog korita.

Suvremena tehnologija utemeljena u bezvremenoj prirodi

"Umjesto da se stalno borimo protiv sila prirode, sada predlažemo mjere iskorištavanja kapaciteta okolnog područja za upijanje viška vode", navodi dr. Béla Borsos iz Szöвета (Savez za živu Tisu, *Alliance for the Living Tisza*). Visoki vodostaji u proljeće i rano ljeto ispustit će se u kanale i usmjeriti kroz odvodne kanale na poldere gdje se mogu prirodno zadržati na poljoprivrednom zemljištu.

Mjere vraćaju više mjesta rijeci i stvarajući dodatno močvarno tlo, štite biološku raznolikost. Time se nanovo uspostavlja ravnoteža korištenja zemljišta uz odmicanje od uzgoja ratarskih usjeva natrag prema travnjacima i proizvodnji stoke. Cjelokupni ekonomski učinak pogoduje poljoprivredi, a ujedno se, zahvaljujući prirodnim sadržajima, povećava mogućnosti razvoja turizma i aktivnosti za slobodno vrijeme.

Pažljivo upravljanje protokom osigurat će minimalno poplavljanje. Dodatna zaštita bit će osigurana za gradska područja, osobito za ona koja su posljednjih godina prerasla svoje tradicionalne granice.

Širenje mreže putem Strategije

Projektom rijeke Tise (*Tisza River Project*) u Mađarskoj preko ICPDR-a upravlja Szövet dajući uključenim stručnjacima pristup široj ekspertizi i informacijama na razini EU. U strategiji upravljanja zaštitom od poplava već surađuje pet država (Mađarska, Rumunjska, Srbija, Slovačka, Ukrajina), a sudionici planiraju nove projekte uz sufinanciranje EU kako bi se tehnologija proširila preko Mađarske u Slovačku.

SAZNAJTE VIŠE

<http://hanyitarozo.hu/en/what-vtt>

Pašnjaci imaju novo značenje u gospodarenju zaštitom od poplava

NOVI KONTAKTI I PARTNERSTVA ZA SURADNJU S JUGOISTOČNOM EUROPOM

Europski istraživački prostor (*European Research Area, ERA*) širi se izvan granica EU, zahvaljujući jačanju suradnje s državama zapadnog Balkana. Zahvaljujući uključivanju znanosti, tehnologije i inovacije kao prioriteta u dunavsku strategiju, suradnja na istraživanju potaknut će novu suradnju. Dobar primjer su dvije inicijative **WBC-INCO.NET i **SEE-ERA.NET Plus** - obje su projekti koji se financiraju iz FP7.**

Na zapadnom Balkanu rastu ekonomije utemeljene na znanju. Suradnja u sklopu osnovnih istraživanja i povrh njih te prema primijenjenom istraživanju rezultira komercijalnim aplikacijama koje doprinose održivom razvoju i napretku.

WBC-INCO.NET osigurava koordinaciju politike istraživanja i inovacije na zapadnom Balkanu s državama članicama EU. Suradnja koju potiče Upravljačka platforma za istraživanja u državama zapadnog Balkana (*Steering Platform on Research for the Western Balkan countries*) pokrenuta je 2006. godine. Projekt je glavni instrument za multilateralnu suradnju na području zapadnog Balkana i s državama zapadnog Balkana na području znanosti, tehnologije i inovacije (u okviru Strategije za znanost, tehnologiju i inovacije).

SEE-ERA.NET Plus uključuje ministarstva i financijske agencije iz država zapadnog Balkana i podržava pozive za prijedloge istraživanja: 23 projekta koji uključuju 107 ustanova, odabrana su pri zadnjem zajedničkom pozivu; sredstva iz 14 država dopunjuje EZ.

SAZNAJTE VIŠE

www.see-era.net

www.wbc-inco.net

KORAK ISPRED ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Prekogranični kriminal u dunavskoj regiji važno je pitanje. Centar Inicijative za suradnju u jugoistočnoj Europi (*South East European Cooperative Initiative, SECI*) daje podršku borbi država protiv prekograničnog kriminala, udruživanjem informacija i stručnog znanja.

Kako bi se dunavska regija učinila dobrim mjestom za poslovanje, potrebno je, kao i svugdje, obuzdati kriminal. Trinaest država članica centra SECI surađuje na zajedničkom postizanju tog cilja.

Centar nudi podršku suradnji državnim carinskim agencijama i agencijama za provedbu zakona. Također omogućuje sigurnu razmjenu informacija. Različite države preuzele su odgovornost za određenu borbenu grupu u koju udružuju resurse i strategije. Od 1999. provedena su mnoga koordinirana istraživanja.

Centar je također u dobrom položaju za pregled kriminalne aktivnosti i za savjetovanje o opasnostima koje proizlaze iz organiziranog kriminala. U prosincu 2010. sastavljeno je opsežno izvješće o aktualnoj sveukupnoj situaciji na području kriminala, uključujući procjenu budućih opasnosti za regiju u cjelini. Centar SECI partner je Europolu.

SAZNAJTE VIŠE:

www.seccenter.org

Istraživačke mreže brzo se šire Balkanom

INTEGRIRANO PLANIRANJE PODIŽE RIJEČNI INŽENJERING NA NOVE RAZINE

Riječni promet potencijalni je odgovor na porast trgovine u istočnoj i jugoistočnoj Europi, no gospodarski interesi moraju se uskladiti s ekološkom dobiti. Projekt integriranog riječnog inženjeringa na Dunavu istočno od Beča koji vodi tvrtka via donau pokazuje kako oni koji koriste rijeku zajednički djeluju na oblikovanju njene budućnosti.

Prijevoz unutarnjim plovim putovima (*Inland waterway transport, IWT*) najčešće pobjeđuje u usporedbi s cestovnim ili zračnim prijevozom, i s gospodarske i s ekološke perspektive. Međutim, brodarstvo prevozi manje od 10% tereta u dunavskoj regiji.

Imajući to na umu, pet pilot-projekata osigurava bolje uvjete okoliša ponovnom uspostavom protoka vode između rukavaca i glavnog riječnog toka i stvaranjem šljunčanih obala rijeke i područja mirnih voda tamo gdje su prethodno bili izgrađeni umjetni obalni nasipi. Cilj je šestog pilot-projekta ispitati može li se dodavanjem grubljeg šljunka u riječno korito smanjiti erozija. To je nužno kako bi se podigle razine podzemnih voda i dobila bolja povezanost između rijeke i njenih poplavnih nizina.

Projekt integriranog riječnog inženjeringa uključuje sve te mjere, zajedno s preoblikovanjem nasipa uz taj odsječak.

Trajanje projekta:

Pilot-projekti: 1996. – približno 2013.

Projekt integriranog riječnog inženjeringa (*Integrated River Engineering Project*): nakon 2013., razdoblje izgradnje približno 8 - 9 godina

Potpora EU iz fondova LIFE i TEN-T:

Od 2000., pilot-projekti do 50% (LIFE/TEN-T), provedba na glavnom odsjeku do 20% (TEN-T)

Ukupni proračun:

225 milijuna € (osnovni troškovi)

Za provedbu na glavnom odsjeku i zadnja dva pilot-projekta koja dijele isti državni proračun i odluku za financiranje iz fonda TEN-T.

Komercijalni dobitak

Održavanje plovih tokova tijekom razdoblja niskog vodostaja i smanjenje troškova održavanja rijeke pomaže udovoljavanju sve veće potražnje za trgovinom i snižava carine. To rijeku čini konkurentnijom u odnosu na druge oblike prijevoza i odgovara rastućim komercijalnim prilikama.

Dobitak za okoliš

Dio novoga održivog pristupa riječnom inženjeringu uključuje obnovu šljunčanih obala rijeke i područja mirnih voda, a bočni rukavci, koji su danas odsječeni, bit će ponovno spojeni s Dunavom. Ti prirodni uvjeti štite postojeća i stvaraju nova staništa za biljni i životinjski svijet te privlačniji okoliš za sve korisnike rijeke.

Pravi primjer suradnje

Ovi pilot-projekti kojima upravlja tvrtka via donau zahtijevali su suradnju različitih skupina. Inženjeri i stručnjaci za plovidbu imali su jednako pravo glasa, kao i ekolozi i prostorni planeri. Upravljačka skupina uključuje sve dionike i priznata je kao skupina koja osigurava najbolju praktičnu primjenu za druge inicijative uz Dunav. Utvrđena načela već imaju ključnu ulogu u načinu oblikovanja i vođenja drugih projekata.

SAZNAJTE VIŠE:

www.via-donau.org

Svi korisnici rijeke udružuju se kako bi oblikovali bolju budućnost

KAKO FUNKCIONIRA STRATEGIJA

Strategija se mora usredotočiti na rezultate. Bliska suradnja omogućit će iskorištavanje politika i financijskih sredstava. Suradnja mora biti općenita i uključivati sve potrebne kombinacije institucija, resora i zemalja. Ključ uspjeha leži u predanosti koju pokazuju i vlasti i dionici.

KONZULTACIJE

Godišnji forum organizirat će se radi rasprave o radu, konzultacije o pregledanim aktivnostima i razvoju novih pristupa. U njemu sudjeluju države, institucije EU i dionici (osobito međuvladina tijela, privatni sektor i civilno društvo).

BEZ NOVIH SREDSTAVA EU, BEZ NOVOG ZAKONODAVSTVA EU, BEZ NOVIH STRUKTURA EU

Komisija priprema Strategiju pri čemu se podrazumijeva da to ne uključuje nikakav poseban tretman za regiju, bilo iz proračunske ili pravne perspektive. Konkretno:

- Strategija ne osigurava nikakva nova sredstva EU. Naglašava se potreba bolje uporabe postojećih sredstava.
- Strategija ne zahtijeva nikakve promjene zakonodavstva EU, jer se zakonodavstvo EU primjenjuje za EU-27, a ne samo za makroregiju. U slučaju dogovora može doći do promjena na nacionalnoj razini ili drugim razinama, kako bi se postigli konkretni ciljevi.
- Strategija ne nalaže osnivanje nikakvih dodatnih institucija EU. Postojeća tijela nadležna su za provedbu i moraju u najvećoj mogućoj mjeri tijesno surađivati.

KOORDINACIJA POLITIKE

Komisija koordinira politiku u skladu s konzultacijama sa **Skupinom na visokoj razini (High Level Group, HLG)** sastavljenoj od predstavnika zemalja na koje se odnosi.

S obzirom na svoju neovisnu ulogu, ona u slučaju neslaganja također može organizirati konstruktivni dijalog.

PROVEDBA

Svaka od aktivnosti utvrđenih Strategijom ima definiran cilj koji se ostvaruje posredstvom projekata s definiranim upravljanjem, vremenskim okvirima i financiranjem. Svako prioritarno područje koordiniraju zemlje regije.

Ti **koordinatori prioritarnih područja** osiguravaju provedbu Akcijskog plana dogovaranjem planiranja, s ciljevima, indikatorima i rasporedima brinući se za učinkovitu suradnju između promotora projekta, programa i izvora financiranja. Također osiguravaju tehničku pomoć i savjetovanje.

Koordinatori rade u dogovoru s Komisijom, relevantnim agencijama EU i regionalnim vlastima.

FACILITACIJA

Facilitacija je uloga **Komisije** potpomognuta **Nacionalnim točkama za kontakt**. Cilj je osigurati napredovanje rada. Nacionalne točke za kontakt omogućuju koordinaciju na razini države, utvrđuju bitne kontakte i prije svega unapređuju praktične aspekte rada.

IZVJEŠĆIVANJE I EVALUACIJA

To je zadatak **Komisije** u partnerstvu s **koordinatorima prioritarnih područja** i drugim dionicima.

Koordinatori prioritarnih područja nadziru napredovanje i utvrđuju jesu li aktivnosti i projekti postigli svoje ciljeve. Na temelju toga Komisija izrađuje Izvješće i preporuke, koje se usvajaju u raspravi s dionicima na **godišnjem forumu**.

FINANCIRANJE: USMJERAVANJE POZORNOSTI NA KOMBINIRANJE BESPOVRATNIH SREDSTAVA I KREDITA.

Strategija se provodi mobiliziranjem i preusmjeravanjem postojećih financijskih sredstava prema njenim ciljevima, gdje je to primjenjivo u skladu s cjelokupnim okvirima.

Uistinu, mnogo je toga već na raspolaganju putem brojnih programa EU (npr. 100 milijardi € iz strukturnih fondova 2007. - 2013., kao i iz fondova IPA i ENPI).

Financijska sredstva na raspolaganju su i putem međunarodnih financijskih institucija poput Europske investicijske banke (EIB): 30 milijardi € 2007. - 2009. te nacionalnih, regionalnih i lokalnih izvora.

SURADNJA ZA REGIJU

Kako bi Strategija EU za dunavsku regiju bila uspješna, potrebno je uključiti mnoge institucionalne čimbenike i njihovo stručno znanje. Zajednički interesi ističu ulogu nekih glavnih sudionika.

Jačanje mobilnosti i multimodalnosti

Prvi stup Strategije obuhvaća aktivnosti na povezivanju makroregije poboljšanjem prometnih veza. Prema Općoj upravi (OU) za mobilnost i promet Europske unije, Transeuropske prometne mreže (TEN-T) imaju središnju ulogu u ovom kontekstu: "Mnogi od naših 30 prioritetnih projekata utječu na dunavsku regiju. Naš je glavni cilj završiti započeto uključivanjem svih dionika i vlasti na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini."

Strategija će pomoći ne samo u unutrašnjem povezivanju makroregije nego i u poboljšanju pristupa izvana. Ključna riječ je multimodalnost: OU želi stvoriti situaciju u kojoj je moguće pouzdati se u najbolju uslugu na području prometa.

Projekti TEN-T uključuju proširenje željeznice i osi autocesta, kao i mjere poboljšanja plovnosti Dunava. U planu su i mjere usmjerene na regionalne zračne luke i luke na Dunavu.

Zaštita okoliša

S obzirom da se radi o pitanju koje prelazi područja, ekološki ciljevi ne samo da čine jedan stup Strategije već su ujedno vrlo značajni za ostala tri stupa – povezivost, napredak i institucionalne kapacitete. OU za okoliš Europske unije usredotočena je na provedbu pravne stečevine EU na području ekologije i svoje politike u dunavskoj regiji. Posreduje kako bi promicala teritorijalnu koheziju, integraciju okoliša u druge resorne politike i ulogu civilnog društva.

Projekti koji se provode u dunavskoj regiji u okviru programa LIFE Opće uprave za okoliš uključuju obnovu riječnih obala Dunava u Austriji i projekt Szigetköz za održivo gospodarenje vodama i planiranje korištenja zemljišta. Druge inicijative za cilj imaju zaštićena područja i ugrožene vrste, poput dalmatinskog pelikana u delti Dunava.

Inovacijama do razvoja znanja i konkurentnosti

Aktivnosti na jačanju napretka čine treći stup Strategije. Izgradnja konkurentnosti makroregije oslanja se prvenstveno na razvoj društva znanja i inovacija. Ti su izbori od presudnog značenja jer čine glavne elemente strategije Europe 2020. Aktivnosti koje koordinira Opća uprava za istraživanje i inovacije EU uključuje omogućavanje sveučilištima, istraživačkim centrima i poduzećima da iskoriste svoj cjelokupni inovacijski potencijal uključujući aktivnosti za proširenje mogućnosti promicanjem međuregionalne i međunarodne suradnje i sprječavanjem odljeva mozgova. Dunavski istraživački prostor kultivirat će se i integrirati u Europski istraživački prostor. Planirane aktivnosti predviđaju na primjer uspostavu partnerskih mreža u regiji, ulaganja u istraživačke infrastrukture i razvoj klastera.

Gospodarenje otpadom u Rumunjskoj

Suradnja sa susjednim državama

Nijedan od ciljeva Strategije ne može se postići ako nastojanja prestaju na granicama EU: makroregionalnim pristupom države članice, kandidati za članstvo i potencijalni kandidati za članstvo te države koje nisu članice EU - svi mogu imati koristi od Strategije i doprinijeti Strategiji. OU za proširenje EU nastoji maksimizirati uključenost zapadnog Balkana. To se odražava na primjeru dodavanja klauzule koja dopušta uključivanje daljnjih susjednih država u kasnijoj fazi.

Financijski resursi stavljeni su na raspolaganje zemljama koje su na putu u članstvo preko Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA). Mogu se koristiti za projekte koji spadaju u opseg Strategije. "Pristup Strategije - od dna prema vrhu - znači da je na državama da utvrde za koje aktivnosti postoji najveći interes i predlože projekte odgovarajuće svojim prioritetima." Prioritetna područja uvijek koordinira država članica, često zajedno s državom nečlanicom.

Platforma za testiranje makroregionalnog modela – perspektiva Europskog parlamenta

Europski parlament uključen je u izradu Strategije i ostaje partner tijekom njezine provedbe. "Dunavski forum članova EP" uspostavljen je kao platforma za dionike koji nastoje poboljšati koheziju u dunavskoj regiji. U siječnju 2010. usvojena je zajednička rezolucija kojom se Komisija poziva na održavanje konzultacija i predstavljanje strategije za regiju prije završetka 2010.

"Strategija EU za dunavsku regiju je, kao i Strategija za Baltičko more, platforma za testiranje makroregionalnog modela i učinkovitu teritorijalnu suradnju", navodi članica EP iz Rumunjske Silvia-Adriana Țicău koja predsjedava forumom. "Očekujemo da Strategija značajno doprinese poboljšanju koordinacije između vlasti i organizacija koje djeluju u dunavskoj regiji i da tom području osigura napredak, održivi razvoj, radna mjesta i sigurnost."

Željeznica ima ključnu ulogu u prijevozu tereta

SAZNAJTE VIŠE:

TEN-T:

http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/index_en.htm

Program LIFE:

<http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>

Instrument pretpristupne pomoći (IPA):

http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/ipa/index_en.htm

ŠTO DUNAVSKA REGIJA MOŽE NAUČITI OD BALTIČKE REGIJE

Prva makroregija EU koja pokriva regiju Baltičkog mora osnovana je prije više od godinu dana. Njena uspostava bila je pravi izazov, no sada se mnogi pilot-projekti provode u sklopu nove obuhvatne strategije za regiju. Lekcije koje smo u tom procesu naučili koristimo za dunavsku regiju i njenu Strategiju čije se usvajanje planira u lipnju 2011.

Strategija EU za regiju Baltičkog mora (EUSBSR) prva je makroregionalna strategija Europske unije. Usvojena od Europske komisije i potvrđena od Europskog vijeća u listopadu 2009. Strategija pokriva osam država članica EU. Cilj je Strategije rješavanje zajedničkih problema u regiji Baltičkog mora – na području okoliša, ekonomije, energije i prometa – usklađivanjem i udruživanjem europskih politika.

I dok se projekti EUSBSR-a provode, stručnjaci EU za regionalnu politiku o strategiji donose svoje zaključke. Nadaju se da će procjena onoga što je ili nije dobro funkcioniralo pomoći Strategiji EU za dunavsku regiju (EUSDR), drugu europsku makroregiju.

Definiranje procesa

"Jedna od vrlo jasnih lekcija je važnost procesa", navodi član Europske komisije iz tima koji nadzire Strategiju za dunavsku regiju. "Za koordinaciju i suradnju od vitalnog je značenja od samog početka uključiti prave ljude, iz pravih zemalja, regija i udruga. Oni čine pogon procesa, uz preuzimanje vodstva od nekih zemalja u određenim pitanjima te uz stvaranje pravih mreža suradnje."

Taj proces sprema se iskoristiti "proces višerazinskog upravljanja" Europske unije. To također znači političku opredijeljenost na najvišoj razini država članica kako bi svi koji su uključeni u Strategiju i učinili ono za što su se obvezali.

Strategija regije Baltičkog mora ima 15 prioriteta područja, dok Strategija dunavske regije ima 11 i usmjerava se na prometnu i energetska povezanost, okoliš, društveno-gospodarski razvoj i sigurnost. Koordinatori prioriteta područja za dunavsku regiju brzo su utvrđeni i dobro strukturirani, što pokazuje da je ova nova makroregija već profitirala od pregleda svoje sjeverne rođakinje.

Objava rezultata

Objavljivanje konkretnih rezultata makroregionalne strategije što je moguće prije vrlo je važno. Time se pred javnošću i donositeljima odluka ističu vrijednosti makroregionalne politike uz dodatnu motivaciju svih koji su uključeni u Strategiju.

Rani rezultati projekata u sklopu Strategije regije Baltičkog mora izneseni su na konferenciji u listopadu 2010. Uključivali su novosti o napredovanju čišćenja brodskih emisija, poboljšanju pripravnosti za slučaj izlivanja nafte na moru i preusmjeravanju prijevoza tereta iz cestovnog na pomorski promet.

"Makroregija mora biti fleksibilna i uključivati nove i postojeće nacionalne i regionalne projekte", navodi naš kontakt u Komisiji. "Učinak mora biti vidljiv." Osim toga, mnogi dionici vide makroregionalne strategije ne samo kao predloške za rješavanje svojih problema već i kao novu metodu rada za postizanje bolje učinkovitosti i ostvarivanje rezultata.

Uključivanje svih dionika

Strategija dunavske regije profitira od reputacije i pojačane suradnje ostvarene između svih službi Komisije tijekom procesa EUSBR-a. Osim toga, zemlje regije Baltičkog mora okupljene su uz more, dok su zemlje dunavske regije rastegnute uz rijeku. Stoga moraju surađivati na nešto drugačiji način i neće sve imati iste prioritete. To također pokazuje da ne može postojati jedan predložak EU za nove makroregije. Ipak jednu smo ključnu lekciju naučili: makroregije će igrati glavnu ulogu u produblivanju europske regionalne kohezije.

SAZNAJTE VIŠE

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/
http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm

Usporedba dviju ključnih makroregija EU

Strategija za regiju Baltičkog mora	Strategija za dunavsku regiju
Prva makroregija EU	Druga makroregija EU
8 država članica EU	8 država članica EU
3 države nečlanice EU	6 država nečlanice EU
100 milijuna stanovnika	115 milijuna stanovnika
15 prioriternih područja	11 prioriternih područja
50 milijardi € sredstava iz politike kohezije (2007. - 2013.)	100 milijardi € sredstava iz politike kohezije (2007. - 2013.)

NAŠI PROJEKTI

U svakom svom izdanju Panorama iz perspektive ljudi koji njima upravljaju, saznaje kako se dva projekta razvijaju. Osvrćemo se na uspjehe, ali i na probleme u upravljanju projektima koje financira Europski fond za regionalni razvoj (ERDF). Prethodno objavljene članke o oba projekta možete pronaći u izdanjima časopisa Inforegio Panorama 33 i 35.

PROJEKT 1

KONKURENTNE ZDRAVSTVENE USLUGE

Činjenice i brojčani pokazatelji

U razdoblju od siječnja 2008. do prosinca 2010. u sklopu Programa za sjevernu periferiju (*Northern Periphery Programme*, NPP), nešto manje od 1 milijuna € uloženo je u projekt Konkurentne zdravstvene usluge (*Competitive Health Services*).

Kada se isplati učiniti dodatni korak

Za pacijente koji žive u udaljenim dijelovima Finske, Irske, Norveške, Švedske i Škotske udaljeno više ne znači izolirano. Prepreke koje su ih nekoć onemogućavale premošćuju se zahvaljujući predanim partnerima i inovativnoj telemedicini. Donosimo vam pogled iz perspektive dviju vodećih osoba projekta: dr. Juhe Korpelainen, neurologa u Sveučilišnoj bolnici Oulu (*Oulu University Hospital*) u Finskoj, i gospodina Davida Heaney, znanstvenog savjetnika u Centru za ruralno zdravlje (*Centre for Rural Health*) u Škotskoj.

Davide, kako biste opisali sudjelovanje škotskih partnera u projektu?

"Ugradnja mobilne videokonferencijske opreme u jedinice za hemodijalizu u bolnicama *Raigmore Hospital* (Inverness) i *Caithness General Hospital* (Wick) zahtijevala je mnogo marljivog rada i upornosti, no njena je vrijednost neosporna. Videoveza sada služi za povezivanje satelitske jedinice u Wicku s glavnom jedinicom za hemodijalizu u Invernessu. Smanjen broj zaposlenika i kraće vrijeme putovanja pacijenata samo su neke od vrlo osjetnih pogodnosti. Osoblje u Wicku sada bliskije surađuje sa svojim kolegama u Invernessu."

Jeste li naišli na prepreke? Kako ste ih savladali?

"Ekonomska kriza natjerala nas je da potražimo troškovno najučinkovitija rješenja za rijetko naseljena područja. Također smo se pobrinuli da Nacionalna zdravstvena služba (NHS) zapravo kupi potrebnu opremu, tako da ona ostane gdje je potrebna po završetku faze pilot-projekta. Zahvaljujući tom uspjehu, veze se proširuju kako bi se priključile još dvije jedinice za hemodijalizu, jedna od njih na udaljenom otoku."

Juha, bilo bi šteta da se ostane na tome. Ima li planova koji će nadživjeti projekt?

"Fokus je sada čvrsto usmjeren na održivost. Pripremamo zajedničku kupnju specijalnog softvera i opreme. To će nam omogućiti da pružimo fleksibilnu uslugu našim udaljenim regijama."

Što biste rekli, koje su najvažnije lekcije koje ste naučili o vođenju projekta financiranog iz sredstava regionalne politike?

"Mislim da smo više pozornosti trebali obratiti na odabir usluga za koje će se raditi pilot-projekti, jer to je najvažniji korak, osobito s obzirom na razvoj održivih usluga."

I Heaney i Korpelainen slažu se da je učinkovita komunikacija osnova ovog transnacionalnog projekta. "Projekt je ukazao na važnost humanog kuta gledanja", navodi Heaney. "Izazov je bio raditi s toliko partnera, no moja je nagrada bolje razumijevanje transnacionalnih pitanja."

SAZNAJTE VIŠE

www.ehealthservices.eu

Aktivna teledijaliza u škotskoj bolnici Caithness General Hospital

PROJEKT 2

UNUTAR PROJEKTA LONGLIFE

Činjenice i brožani pokazatelji

Oko 2,4 milijuna € investirano je u projekt Longlife koji je započeo početkom 2009., a trajat će do kraja 2011.

Postavljanje standarda za zgrade budućnosti

S obzirom da su stambene zgrade odgovorne za potrošnju 40% proizvedene energije i emisije CO₂ u Europi, tu postoji ogroman potencijal za uštedu energije. Stoga se projekt Longlife koji podržava Program za regiju Baltičkog mora (BSRP), uključio kako bi se vidjelo na koji način zajednički naponi Danske, Litve, Poljske i Njemačke to mogu promijeniti.

BSRP potiče regionalni razvoj putem transnacionalne suradnje. Jedanaest zemalja oko Baltičkog mora surađuje na pronalaženju rješenja za zajedničke probleme. Kontaktirali smo direktoricu za komunikaciju projekta Longlife gospođu Mariu-Ilonu Kiefel kako bismo saznali više o njegovu napredovanju u zadnjih šest mjeseci.

Kako se projekt razvio od našeg zadnjeg razgovora?

Nakon mnogih analiza i usporedbi razvijene su referentne točke za Longlife zgradu. Partneri sada pripremaju zajednički prototip stambene zgrade koji će biti sastavljen od montažnih elemenata. Oni će biti uvedeni u katalogiziranu datoteku koja čini cijeli prototip. Na taj način partneri iz svih zemalja mogu izgraditi pilot-projekte koji odgovaraju lokalnom području.

Što vi smatrate izravnom koristi ovog usklađivanja?

Usklađivanjem građevinskih standarda u regiji Baltičkog mora (BSR) zajedničko tržište BSR-a može postati stvarnost. Standard će pomoći u smanjenju operativnih troškova u životnom ciklusu naših zgrada na najmanju moguću mjeru. Osim toga, Longlife je u kontaktu s drugim projektima koji rade na ciljevima energetske učinkovitost. Mi te kontakte pretvaramo u energetske klaster u BSR-u.

To zvuči idealno, jeste li se na putu suočili s preprekama koje je trebalo savladati?

Nažalost, jesmo. Izgubili smo neka poduzeća s povezanim interesom uslijed gospodarske krize. To je zahtijevalo opsežnu reorganizaciju. Na sreću, motivacija preostalih partnera držala ih je zajedno. Naišli smo i na organizacije zainteresirane za rad rame uz rame s nacionalnim timovima. Naša čvrsta partnerstva i bliska suradnja pomogla nam je u postizanju naših ciljeva.

Što biste rekli, koje ste ključne lekcije naučili o vođenju projekta regionalne politike?

Naučila sam da je usprkos usputnim poteškoćama moguće uspostaviti transnacionalnu mrežu koja predstavlja ograničeni rizik za sudjelujuće partnere. S druge strane, moram reći da mali partneri mogu imati poteškoće u vođenju takvog projekta jer vjerojatno ne raspolažu dostatnim obrtnim sredstvima.

U kojem smjeru ide daljnji razvoj projekta Longlife?

Sada pripremamo Longlife prototip koji će biti predstavljen na našoj završnoj konferenciji u studenome 2011. u Potsdamu u Njemačkoj. Naravno pozvat ćemo i druge projekte energetskog klastera kako bismo povećali vjerojatnost daljnje suradnje u regiji Baltičkog mora.

SAZNAJTE VIŠE

www.longlife-world.eu/project_en.html

Sudionici projekta predstavljaju Longlife 1 i Longlife 2

REGIONETWORK 2020 – RASTUĆA INTERNETSKA ZAJEDNICA

Provodite transnacionalni projekt i naišli ste na probleme? Ili ste možda zainteresirani za pitanja prirodnih opasnosti u Mediteranu? Od rasprave o tome kako stimulirati rast u regijama pa sve do konkretne pomoći na području nadzora inovacija, RegioNetwork 2020 ima što ponuditi svakome tko želi unaprijediti dobrobit svoje regije.

Stranice nude novosti, grupe, dobre primjere iz prakse te mogućnost praćenja regije ili pojedinca – tako da informacija koju tražite, nikad nije predaleko. Povremeno oglašavamo i slobodna radna mjesta, pa ako ste se zaželjeli promjene...

Mrežu je pokrenuo europski povjerenik g. Hahn u listopadu 2010. kao platformu za mrežnu suradnju predstavnika europskih regija i svih ostalih koji su zainteresirani za regionalnu politiku Europske unije. U prvim mjesecima 2011. stranica se proširila na 900 pojedinačnih članova i 40 regionalnih članova.

Uspjeh platforme ovisi o korisnicima

Tim Komisije koji vodi mrežu RegioNetwork nada se da će ljudi stvarno iskoristiti pogodnosti sudjelovanja: "Dobar je osjećaj gledati kontinuirani porast broja korisnika, kao i sve veću interakciju na stranici. Uspjeli smo provesti niz poboljšanja stranice na temelju prvih povratnih informacija svojih korisnika i stoga se nadamo da će ljudi smatrati ovu stranicu korisnim načinom uključivanja u regionalnu politiku i suradnju."

No bez obzira na to koliko je dobro oblikovana struktura stranice, zajednica koja je koristi odlučit će o tome koliko će stranica biti uspješna. Dakle, ako želite razmjenjivati neke ideje, provjeriti kako su drugi riješili probleme s kojima se vi suočavate, podijeliti

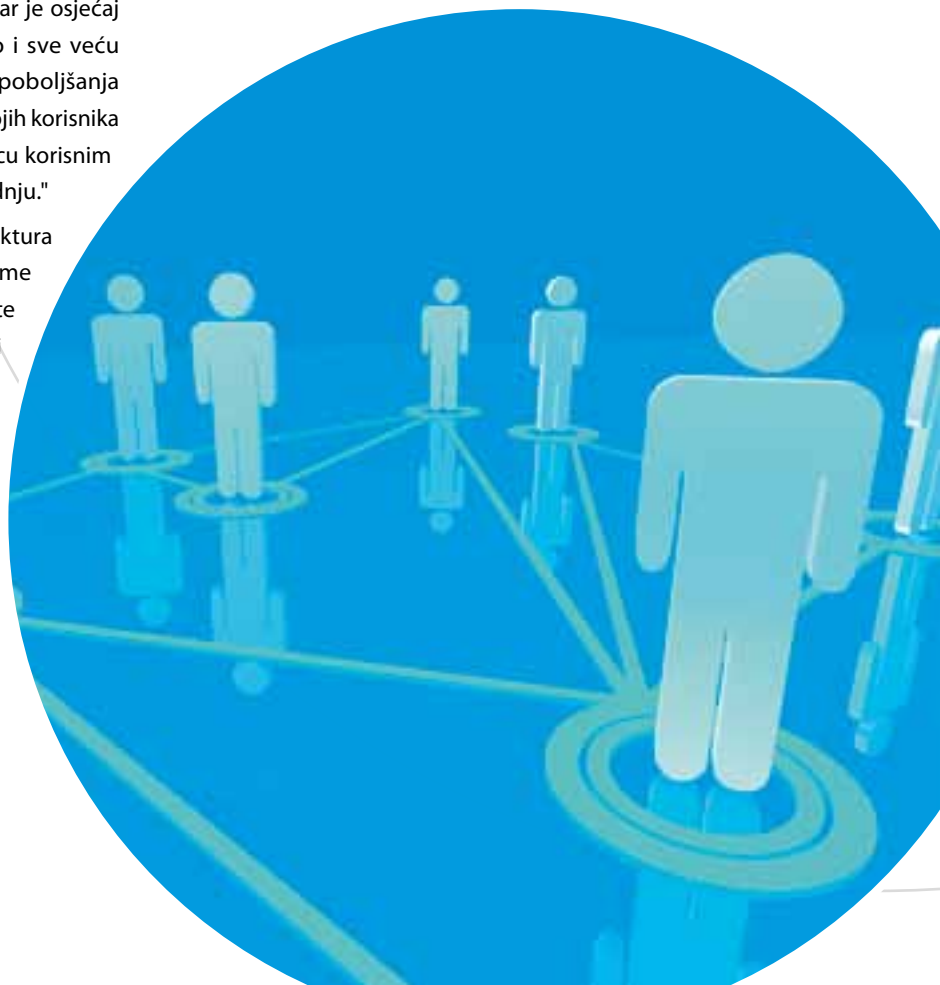
svoja najbolja praktična iskustva kako biste inspirirali kolege ili jednostavno ispitati teren kod nekih vrućih tema koje danas utječu na vašu regiju - ako sve to želite, registrirajte se, sudjelujte i javite se za riječ.

Kako biste osigurali da RegioNetwork 2020 postane istinski dinamična i korisna platforma, potrebno je da se regije i pojedinci uključe i počnu razmjenjivati svoje ideje i iskustva iz prakse.

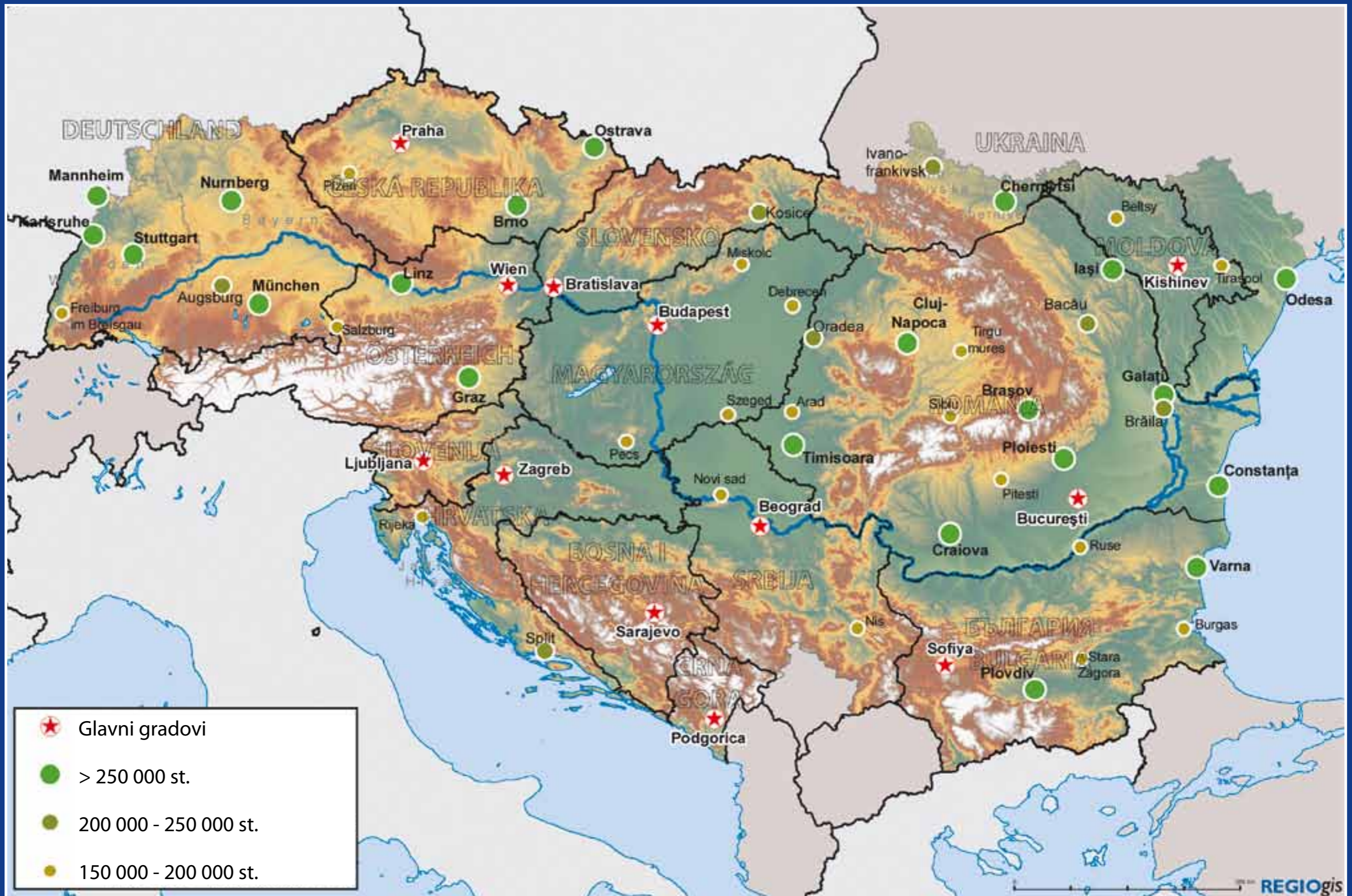
Dakle, zašto se već danas ne biste registrirali i isprobali?

SAZNAJTE VIŠE

www.regionetwork2020.eu

TERITORIJALNO PODRUČJE STRATEGIJE EU ZA DUNAVSKU REGIJU

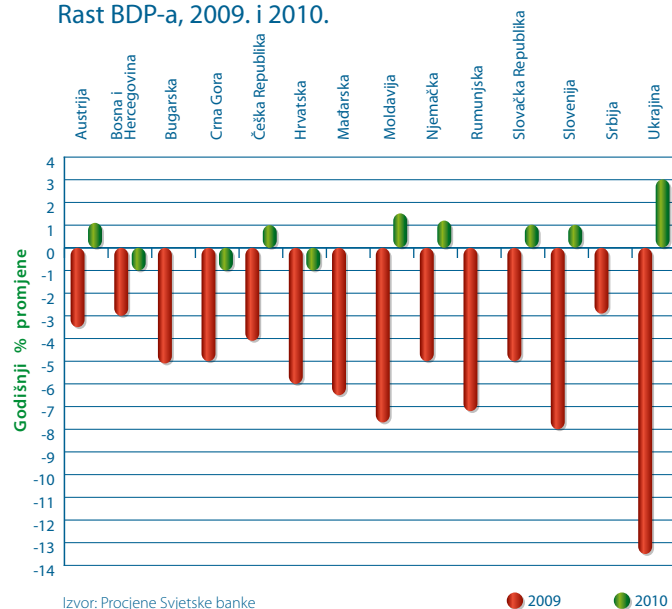

POGLED NA REGIJU – ČINJENICE I BROJČANI POKAZATELJI

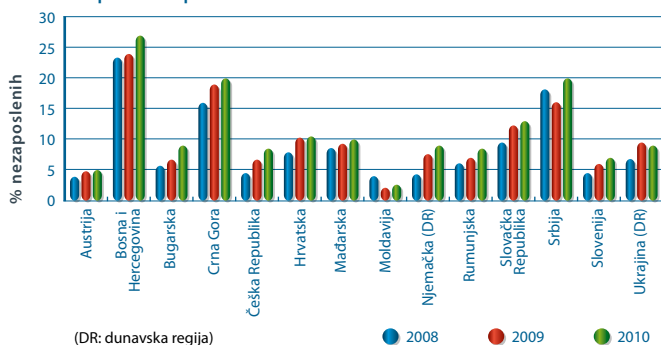

Regiju obilježava osobito izražena nejednačenost prikazana na karti. Tu se nalaze neka od najuspješnijih, ali i neka od najsiromašnijih područja u EU. Strategija EU za dunavsku regiju odgovara na te nejednačenosti udruživanjem svih mogućnosti u regiji, kao što je na primjer turizam (donji dijagram).

Rast BDP-a, 2009. i 2010.

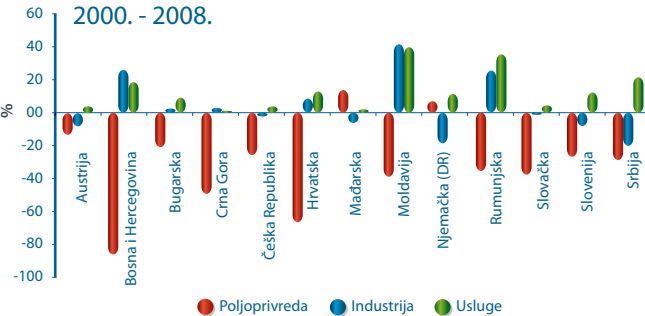
Stopa nezaposlenosti

Promjene u dolascima u turističkom smještaju, 2004. - 2008.

Promjene u sektorskom udjelu zaposlenosti, 2000. - 2008.

DATUMI U 2011.	DOGAĐAJ	MJESTO
28. travnja	Konferencija o malom i srednjem poduzetništvu, Unutarnje tržište	Budimpešta (HU)
28. - 29. travnja	Konferencija za središnju i jugoistočnu Europu "Strategija EU za dunavsku regiju – s posebnim naglaskom na Upravljanje vodama i zemljištem i Okoliš"	Gödöllő (HU)
29. travnja	Dunavski sastanak na vrhu u Vukovaru	Vukovar (HR)
19. - 20. svibnja	Neformalni sastanak ministara nadležnih za teritorijalnu koheziju	Gödöllő (HU)
23. - 24. lipnja	Regije za gospodarske promjene i dodjela nagrada RegioStars	Bruxelles (BE)
24. - 26. lipnja	Ploveća Dunavska konferencija do Željeznih vrata – Donji Dunav – poslovna i turistička destinacija u nastajanju	Beograd - Vidin (SER - BG)
29. lipnja	Dan Dunava	
10. - 13. listopada	Otvoreni dani: Ulaganje u budućnost Europe: Regije i gradovi isporučuju pametan, održiv i uključiv rast	Bruxelles (BE)

Dodatne informacije o ovim događajima možete pronaći na našoj internetskoj stranici Inforegio u odjeljku Agenda: http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/

Internetska stranica mađarskog predsjedanja: www.eu2011.hu

Ljetno izdanje Panorame,
koje će biti objavljeno u lipnju,
bit će posvećeno prometu unutar
regionalne politike.

Želite li da Inforegio Panorama u sljedećim
izdanjima obradi specifične teme regionalne politike?

Javite nam na adresu e-pošte:

regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-11-037-HR-C

Publications Office

doi:10.2776/35597

© Europska unija, 2011.

Umnožavanje je dopušteno pod uvjetom da je izvor naveden.

Europska komisija, Opća uprava za regionalnu politiku
Komuniciranje, informiranje i odnosi s trećim državama
Raphaël Goulet
Avenue de Tervueren 41, B-1040 Bruxelles
E-pošta: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm